

Hogyan fogták el a határsértőket?

Epizódok a tiszaszigeti munkásörök életéből

A tiszaszigeti községi pártszervezet, a tömegszervezetek, a termelőszövetkezet, s nem utolsósorban a határőrizeti szervek és a tanács jó együttműködésének sok konkrét eredménye van. Most éppen a lakosság és a határőrség jó kapcsolatáról folyik a szó.

— A határsértők elfogásában nagy segítséget nyújt a lakosság, köztük is leginkább a munkásörök. — Eseteket sorolnak el, hogyan leplezték le határsértési kísérleteket, akadályozták meg szökéseket a közvetlen határmenti kisközségben.

TRAKTORRAL FOGOTT SZÖKEVÉNY

— Gulyás Lajos is munkásör, a tiszaszigeti. Kint dolgozott éjjel a földeken, amikor egy ismeretlen emberre lett figyelmes. Megszólította, hogy mit akar. Az nem kerekedett, egyenesen kijelentette, hogy Jugoszlávián keresztül Nyugatra szeretne szökni. „Na jöjjön, üljön ide mellém a traktorra, így nem feltűnő, majd kifizározzom a határig” — mondta neki a munkásör, s kedélyes beszélgetés közben pontosan a határörök álláshelyére szállította, azután gondjaira bízta a hirtelen szerzett ismerőst.

— Magyar Szilveszter tiszaszigeti, munkásör, hasonlóképpen járt el egy határsértővel. El egy lovas kocsián szállította a határörre a szökni szándékozó férfit.

Mégis az volt mostanában a legérdekesebb eset, amelyiknek Kiss András vb-elnök, a helybeli munkásörök rajparancsnoka volt a főszereplője. Októberben történt, a vadászidény kezdetén.

— Sűrű erdő fekszik a határ mentén, ott cserkészünk vadásztársaimmal, amikor egyikük hozzám szaladt, hogy fekvő emberek lábait vette észre az avarban. Intésemre csendben körülfigyelt az a területet, aztán odamentem a jelzett helyre. Négyen feküdtek egymás mellett, tették, mintha aludnának. Rájuk kiáltottam, álljanak talpra, tartsák fel a kezeiket.

Ahogy elmondja, újra átéli az izgalmat.

REGI VOLT A TÉRKÉP

— A komák először vonakodtak, jobbra-balra tekintettek, de ahogy felhívtam figyelmüket a puskáinkra, meg arra, hogy minden gyűlés mozdulatuk kockázattal járhat, kijötték velünk egy tisztásra. Megmozdították őket a többi vadászok gyűrűjében. Elszedtem igazolványukat, zsebkésüket, térképeiket, s megkérdeztem, mit keresnek az erdőben. Mind a négyen pestiek voltak.

— Először hazadoztak össze-vissza, hogy a vedre-

si állomásra akartak menni, s onnan vonattal Szegedre. Mondtam, hogy ez a vonat évek óta nem közlekedik. A vezetőjük akkor azt válaszolta, eltévedtek, mert régi a térképük. Persze, nyilvánvaló volt, hogy szökni akartak. A legfiatalabb végül meg is mondta, hogy ő Újvidékre, az anyjához, többi társa pedig Olaszországba akart menni.

— Feltartott kézzel haladtunk közöttünk jó egy kilométert a határörökig, ahol átadtuk őket. Ott derült ki, hogy mind a négyen Nyugatra igyekeztek volna, egyik azért, mert ott akart meggazdagodni, másik, mert megcsalta a felesége, s mindegyik mondott valami kifogást. Az is kiderült, hogy két nappal előbb érkeztek Szegedre, onnan a térkép alapján gyalog jöttek másnap este az erdőig. Itt azt akarták kifigyelni, hol a legalkalmasabb szökésre a határ, s aznap éjjel már meg is kísérelték volna a szökést.

KISS ANDRÁS KITÜNTETÉSE

Kiss András november 7-én a munkásörök ország-

gos parancsnokától „Kiváló parancsnok” kitüntetést kapott ezért a tettéért. Használó szolgálatait már megkapta a „Kiváló határör” kitüntetést is.

— Rendszeresen összejövünk a határörökkel, állandó kapcsolatban vagyunk velük — mondja. — A lakosság apraja-nagyja is jól tudja, hogy ha ismeretlen, vagy gyanúsán viselkedő ember jelenik meg a faluban, szemmel kell kísérni, s jelenteni kell nálunk a tanácsban. Sok-sok ilyen példát tudnék felemlíteni. Úgy is volt már, hogy az egyik falubeli biciklin hozta elénk a szökevényt, aki csak hápogni tudott a meglepetéstől.

Tiszasziget lakói, s a közülük való munkásörök — a munkában, s közös falubeli gondjaik megoldásában kialakult — jó együttműködésben ilyen sajátos feladatok révén is közelebb kerülnek egymáshoz.

Kondorosi János

STEFAN RUHA hegedűestje

Rendkívüli sikerrel mutatkozott be a péntek esti filharmoniai koncerten Stefan Ruha, Románia magyar származású világhírű hegedűművésze, kinek személyében egy ideális hegedűs adottságokkal és maximális tudással rendelkező művész ünneplhetett a hangverseny közönsége.

Stefan Ruha 1931-ben született — azt mondhatjuk tehát, hogy még pályájának kezdetén áll —, de máris bejárta az egész világot Angliától Japánig, s mindenütt lelkesedéssel fogadták játékát. Hogy ezt elérje, természetesen meg kellett először nyernie 1958-ban a moszkvai Csajkovszkij hegedűverseny nagydíját, amit majd több nemzetközi verseny díja követett.

Repertoárja óriási. Mint mondotta 22 (huszonkettő) hegedűversenyt játszik rendszeresen, sokszor kettő-hárommal is egy alkalommal, s képes arra, hogy egy Kolozsvártól Bukarestig tartó vonatúton teljes koncertet memorizáljon, s megérkezésükre hibátlanul, koncertszerűen előadjon.

Szegedi bemutató hangversenyét Vitali: Chaconne-jával nyitotta meg a kiváló művész. Úgy éreztük ennél szerencsésebben nem is válszthatott volna. A közis-

merten hatalmas tudást, romantikus, nagy hegedűhangot és szívvel-lélekkel való muzsikálást igénylő darab szinte önvalományszerűen, felejthetetlenül szólt meg Stefan Ruha hangjából.

Ferdinand Weiss zongoraművész — aki egyébként Ruha tanártársa a kolozsvári zeneművészeti főiskolán — kitűnő zongorista, s már tíz éve dolgozik együtt hegedűsünkkel. Nem véletlen hát, hogy a Beethoven c-moll, de különösen a Brahms d-moll hegedű-zongora szonátá olyan magával ragadó előadásban hangzott el, amelyet csak nagyon kivételes alkalomkor hallhatunk.

S. Toduta — kolozsvári zenei élet egyik vezető személyisége, a főiskola zeneszerzés tanszakának irányítója — G-húrú komponált áriájával magára hívta figyelmünket. A darab szép felépítése tökéletesen érvényesült Ruha előadásában.

Bartók Román táncok-ja, a műsor utolsó száma, újszerű s éppen újszerűségével megkapó, végtelenül természetes és izgalmas előadásban hangzott el.

Ezek után pedig egy újabb hangverseny kezdődött, amelyen a ráadások sorát játszotta Stefan Ruha és kísérete, Ferdinand Weiss.

Vántus István

Hozzászólás helyett

Nagy jövő vár a szegedi olajmedencére

Az MSZMP IX. kongresszusán 150 küldött jelentkezett felszólalásra. Az idő rövidsége miatt természetesen nem nyílt lehetőség arra, hogy a kongresszus mindenkit meghallgasson: a vitában közel ötvenen kaptak szót. Hingl József olajmérnök, Csongrád megyei küldött is elvitte felszólalását Budapestre. „Ha még egy-két nappal hosszabb a vita, és a kongresszus emelvényére léphet — mit mondott volna el? — ezzel a kérdéssel kerestük meg a fiatal Csongrád megyei küldöttet.

Elmondtam volna, hogy a hagyományos földgáz és kőolajkészletekkel rendelkező területek mellett a második öt éves tervidőszakban igen jelentősen megnövekedett az alföldi kőolaj- és földgáztermelés. Az 1960. évihez képest a kőolajtermelés több mint három és félszeresére nőtt, ami az országos kőolajtermelés egyötödének felel meg. A földgáztermelés ugyanebben az időszakban közel harmincháromszorosára emelkedett, ami az országos földgáztermelésnek közel 80 százalékát jelenti.

A szegedi medence kész-e?

A kutató-tevékenység során több nagyjelentőségű szénhidrogén előfordulást fedeztük fel az Alföldön. A jelenlegi kutatás szempontjából legreményteljesebb és legperspektivikusabb terület az úgynevezett szegedi medence, mely magába foglalja Szegedet és közvetlen környékét, valamint Kiskundorozsma és Szank területét. E szerkezetek közül a szegedi-algyői szerkezet a legnagyobb jelentőségű. A mező geológiai értéke nemcsak területi nagyságában rejlik, hanem abban is, hogy különböző mélységeken, egymástól függetlenül több olaj- és gáztelephely található.

Összehasonlítási alapul elmondhatom, hogy a jelenlegi kutatási stádiumban az ismert készletek nagysága földgázban meghaladta már az országban legnagyobbak ismert hajdúszoboszlói gázmező készletét, kőolajban pedig meghaladta a lovászi-budafai kőolaitárolók indulókészletét. Országos viszonylatban a szegedi medence rendelkezik összességében a legnagyobb kőolaj- és földgázkészletekkel, s ezek a készletek még várhatóan tovább bővülnek.

A szegedi-algyői szerkezet megismerése után — figyelembe véve a IX. pártkong-

resszus irányelveit, valamint a harmadik öt éves tervet, melyek előírják, hogy az energiamérlegben a szénhidrogének részaránya 37—39 százalékra emelkedjék — a kőolajipar rendkívül nagy erőfeszítéseket tett és tesz a szerkezet végleges nagyságrendjének meghatározására, illetve annak termelésbe állítására.

Amennyiben a következő évek munkája sikeresnek bizonyul — és erre minden remény megvan — a szénhidrogének részaránya meghaladhatja a 39 százalékot is az energiamérlegben. A munka intenzitásának növekedésére jellemző a szegedi medencében, hogy míg 1962-ben 1, 1964-ben 5, 1965-ben 14, a jelenlegi időszakban pedig 26 mélyfúró és kútvizsgáló berendezéssel végezzük a szegedi szerkezet felkutatását.

K.váló eredmények

Ha figyelembe vesszük, hogy egy-egy berendezés üzemeltetéséhez 25—30 személy szükséges, mindjárt megértjük, milyen óriási feladatot jelentett a berendezések koncentrációja a szegedi medencében.

Dolgozók zöme 150—300 kilométer távolságra lakik családjától, családjukat havonta egyszer, de legfeljebb kétszer tudják meglátogatni. Elszállásolást csak magánházaknál bérelt munkásszálláson tudunk részükre biztosítani. Sajnos, ezek a bérlemények igen szegényesek, bármennyire is igyekszünk a minimális szociális és egészségügyi feltételeket megteremtetni. Ha ehhez még hozzávesszük, hogy ebben az iparágban a munkakörülmények is rendkívül súlyosak, a dolgozók három műszakos munkabeosztása mellett a terep- és munkaszínyvonyok rendkívül nehezek.

Örömmel elmondtam volna a pártkongresszuson, hogy a dolgozók megértették azt a feladatot, amit a párt és a kormány rájuk bízott, és a feladatot az említett nehézségek ellenére is maradéktalanul teljesítették. Ebben a munkában a kommunista példamutatónak élen jártak, néha két-három ember helyett is dolgoztak. El kell mondanunk azt is, hogy az itt dolgozó munkások és vezetők zöme fiatal, mégis meg tudtak birkózni az átszervezéssel egyidejűleg jelentkező — országos viszonylatban is legsúlyosabb — technológiai problémákkal, ami a kutakban levő nagy nyomás és igen magas hőmérséklet formájában jelentkeznek.

Ilyen körülmények között alakult, formálódott a szegedi medence olajbányászainak élete, tudata, alakultak meg a szocialista brigádok. Jelen pillanatban a szegedi medence olajbányászainak 98 százaléka szocialista brigádba dolgozik. A kongresszus tiszteletére kibontakozott munkaversenyben, a 6,2 millió forintos felajánlással szemben közel 10 millió forint többlettermelést adtak a népgazdaságnak.

1 millió tonna olaj — 1 milliárd köb méter földgáz

Jelen időszakban az a feladatunk, hogy 1967. augusztus elsejéig annyi kutat és olyan mélység mélyítsünk le, ami elegendő adatot biztosít az olaj- és gáztermeléshez szükséges leművelési

tervek elkészítéséhez. E program végrehajtásában 26 berendezést üzemeltetünk és összesen 64 kutat mélyítettünk le. Amennyiben a programot teljesíteni tudjuk, s ez minden bizonnyal sikerül is, akkor 1970-ben Szeged évi egymillió tonna olajat és egymillió köbméter gázt ad a népgazdaságnak.

Mindebből látható, hogy a kutatás intenzitása olyan nagyfokú, hogy az e területen ránk háruló feladatot teljesítjük, azonban a kőolaj és földgáz kitermeléséhez és elszállításához feltétlenül szükséges annak a 3,2 milliárd forintos beruházásnak az elfogadása és kivitelezése, amit a kőolajipar 1972-ig tervez. A beruházások gyors kivitelezését sürgeti, hogy a kőolaj és földgáz kitermelésének esetleges eltolódása óriási veszteségeket jelent a népgazdaságnak, ami évente többszáz millió forintba tehető. A beruházások főbb egységei a következők lennének: felépítne a mező olaját és gázát összegyűjtő és elszállító rendszer; 500 millió forintos ipartelep: vasúti töltőállomás; a hajdúszoboszlóihoz hasonló, de annál nagyobb kapacitású földgázüzem; új és hírközlő rendszer. Szociális létesítmények: 300 személyes munkásszálló és ezer lakás. A beruházási programhoz az országos szervek segítségét kérjük.

Hol segítségre van szükségünk

A nagy intenzitással folytatott kutatási tevékenységünk közben a múlt hónapban súlyos műszaki problémák merültek fel. Ezeket a problémákat a magunk erejéből megoldani nem tudjuk. A mező felkutatásakor rendkívül magas nyomással találkoztunk, ami a belsőövek igénybevételét megnövelte és sok beléscső megsérült. Ez a csövek minőségének gyengeségéből ered. Kérjük a Csepeli Csőgyár kommunistáit és a többi dolgozóit, hogy a lehetőségeikhez mérten fokozzák a csövek minőségét.

Az elmondott beruházások kivitelezéséhez a Csongrád megyei építőipari kapacitás nem elegendő, ezért indokolt lenne annak bővítése, vagy építőipari kapacitás átirányítása más területről.

A földgáz-felhasználás az iparban megfelelő ütemben halad. A kommunális gázszolgáltatáshoz azonban nincsenek teljes mértékben biztosítva a feltételek, ami elsősorban a különböző anyagokra és a vontatott ügynézésre vonatkozik. Ezek a problémák gátolják a már meglévő földgáz felhasználását — fejezte be utólagos „felszólalását” a rokonzenes fiatal olajmérnök.

Dr. Balla Ferenc

áldozatkészsége révén több új díszletet is készítettünk.

A megnyitó előadás nagy eseménye Breinik Antal bajai bognárségéd „Lázadók” című drámája volt. A darab sűrített atmoszféráját, nagyszerűen tolmácsolták a munkásszínjátékosok Gál Alberttel, Misán Györggyel, Babinszki Jánossal, Jurka Józseffel és Matuszka Ferencel az élen.

Művészileg egyszerű előadás volt Darvas „Szakadék” című drámája is. Nagygyörgy Mária rendezésében. A Szegedi Kenderfonógyár gárdáját Kovács Emil, a Járosi-házaspár, Waltner Mihály, Tóth Géza, Pribék Tibor, Békési Margit, Pördi Julia játéka vitte nagy sikerre. A színpadavató ünnepi játékok keretében megismerkedtünk a közönség Csehov és Kedrov pár vígjátékával, de helyet kapott a műsorban a sorok főhőse „Petya kisesőrt a bajból”, harci események között lezajló humoros kis vígjátéka is. A szovjet katonáknak minden körülmények között nagy segítőkészségről és arról szól a darab, hogy az egyszerű magyar emberek mily jó barátsággal fogadták a felszabadító hadsereget. A vígjáték nagy sikert aratott, ami nemcsak aktuális témájának, hanem a kitűnő szereplőknek is tulajdonítható. Az előadás végén a műsort élvezettel szemlélő szovjet katonák felmentek a színpadra és ölel-

gették, csókolgatták a munkásszínjátékosokat, a proli-mamát alakító Ecsedyt, meg Berek Katit. Még a darab szerző-rendezőjének is jutott a csókokból.

A munkáskulturális szövetség színelőadásai a tömegsikeren kívül szakmai elismerésben is részesültek, nem kisebb tekintélyek, mint Heltai Jenő, Kassák Lajos és Balázs Béla részéről. Balázs Béla tollából nem egy cikk is megjelent a sajtóban. A többiek között így írt: „Szegeden súlyához méltó szerepet kap a munkáskulturmozgalom... Nagyon lelkes vezetői, apóli és komoly tömegei vannak...”

A kulturális hét keretén belül történt Móra Ferenc szobrának leplezése is. A kulturpalota előtti parkban a gyárak és a társadalmi szervezetek képviselőin kívül ott voltak a „földvallató” tudós és nagy író személyes barátai, ismerősei is. Lehota Árpád, néhai nagy színművésznő Juhász Gyula: „Terzínák Móra Ferencnek” című versét szavalta, azután Kassák Lajos és Gergely Sándor beszéltek a közvetlen élmények varázsával Móra Ferencről.

Az 1946. évi Szegedi demokratikus kulturális napok a sikeren kívül nagy tapasztalatot is eredményeztek: A rendezvények közönsége erősen differenciálódott. A szövetség előadásain,

a Magyar-Szovjet Művelődési Társaság matinéján nagy munkástömegekkel találkoztunk. Az egyetem aulájában, a városkára dísztermében az irodalmi műsorokat, a színház operaelőadásait viszont nagyrészt értelmiség látogatta. Ebből a tényből irodalmi vezető egyéniségeknek következtetéseket vontak le. Gergely Sándor borúsán állapította meg, hogy a tanárság és a diákság még messze áll a munkásság és a parasztság jövőbeni céljaitól és törekvésétől. Heltai Jenő a város „homoki passzivitását” emlegette. Balázs Béla így látta a helyzetet: Az 1945—46 évek szegedi munkáskulturmozgalma a munkásság és a külvárosi lakosság, a környező falvabeli parasztság körében nagy tömegbefolyásra tett szert. Ahhoz azonban még nem volt elég ereje, tapasztalata, felkészültsége, hogy megfelelően hatni tudjon a szegedi nagy értelmiségire. Annál nagyobb hatást gyakorolhatott saját osztályára.

A következő évek e tanítás eredményéről tanuszkodnak: a kulturális munka célja az egész magyar nép világnézetének formálása, kulturális izlésének átalakítása lett. És ennek a folyamatnak a megindításában része volt a szegedi demokratikus kulturális napok tapasztalatának is.